



Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Datganiad Polisi Pridd Amaethyddol 2025

Cynnwys

01	Cyflwyniad i Ddatganiad Polisi Pridd Amaethyddol 2025	Tudalen 3
02	Pam mae angen gwarchod priddoedd Cymru?	Tudalen 4
03	Beth yw ein gweledigaeth ar gyfer priddoedd amaethyddol?	Tudalen 5
04	Pam Datganiad Polisi Pridd Amaethyddol?	Tudalen 5
05	Sut byddwn ni'n symud tuag at ein gweledigaeth? Amcan 1: Cynyddu gwybodaeth am briddoedd Amcan 2: Annog rhannu gwybodaeth am briddoedd Amcan 3: Gwarchod, cynnal a gwella priddoedd, swyddogaethau a gwasanaethau pridd	Tudalen 7

01

Cyflwyniad i Ddatganiad Polisi Pridd Amaethyddol 2025



Mae priddoedd amaethyddol yn adnodd sy'n werthfawr i ecoleg, economi a chymdeithas Cymru. Fe'u hystyrir yn adnodd meidraidd, oherwydd cyfraddau ffurfio araf. Mae'r datganiad polisi pridd amaethyddol hwn yn nodi'r weledigaeth ar gyfer gwarchod priddoedd a'u rheoli'n gynaliadwy yng Nghymru ac mae'n cydnabod swyddogaethau a gwasanaethau hanfodol priddoedd:

- darparu'r sail ar gyfer bwyd, ynni sy'n deillio o fomas, a deunyddiau crai
- rheoleiddio cylchoedd amgylcheddol maetholion a charbon
- darparu cynefinoedd gwerthfawr a chynnal bioamrywiaeth
- rheoleiddio llif ac ansawdd dŵr
- rheoleiddio'r hinsawdd a lliniaru rhai effeithiau newid yn yr hinsawdd
- diogelu treftadaeth ddiwylliannol ac archaeolegol
- darparu llwyfan ar gyfer seilwaith.

Diffinnir priddoedd amaethyddol fel priddoedd dan reolaeth amaethyddol ar gyfer cnydau, glaswelltiroedd a chynefinoedd lled-naturiol.

Mae'r diffiniad hwn yn cynnwys pob glaswelltir; cynefinoedd lled-naturiol (gan gynnwys pridd mawn sy'n cael ei adfer a mawn sy'n destun amaethyddiaeth ddwys); cnydau â'r, bio-ynni a phorthiant; garddwriaeth; amaeth-goedwigaeth; padogau; pob safle dynodedig er cadwraeth natur (e.e. SoDdGA, ACA) o dan reolaeth amaethyddol; a phob ardal sy'n destun cytundeb cynllun amaeth-amgylcheddol.

02

Pam mae angen gwarchod priddoedd Cymru?

Mae priddoedd amaethyddol Cymru yn unigryw ac mewn cyflwr da, ar y cyfan. Oherwydd yr ardaloedd eang o laswelltir a reolir ac amodau hinsoddol gwlyb (a gynhyrchodd ardaloedd eang o fawn a phridd organo-fwynol), ceir mwy o gynnwys carbon na'r rhan fwyaf o briddoedd yn Lloegr ac Ewrop. Mae pridd yn newid yn araf ac efallai na welir effeithiau gweithredoedd ein dyddiau ni am flynyddoedd lawer. Hefyd, mae yna lawer nad ydym yn ei wybod am bridd o hyd. Er mwyn atal diraddio ein priddoedd yn y dyfodol, mae angen i ni ddatblygu gwybodaeth a dechrau gweithredu nawr i feithrin gwydnwch.

Newid yn yr Hinsawdd

Mae'r hinsawdd yn dylanwadu'n uniongyrchol ar brosesau ffurfio pridd ac mae'n effeithio ar briodweddau a swyddogaethau pridd. Mae newid yn yr hinsawdd eisoes yn effeithio ar briddoedd drwy ddigwyddiadau eithafol fel llifogydd, tanau a sychder, a rhagwelir y bydd yn cael mwy o effaith ar ymarferoldeb a photensial amaethyddol priddoedd Cymru yn y dyfodol. Disgwylir i newid yn yr hinsawdd effeithio ar wlybaniaeth pridd, stociau carbon a deunydd organig pridd, strwythur a swyddogaeth cymunedau biolegol pridd, a chylchredau maetholion. Disgwylir i'r rhain sbarduno rheolaeth amaethyddol (e.e. tymhorau tyfu hirach gan gynyddu hyfywedd ffermio â'r). Dylai camau rheoli priddoedd anelu at warchod a chynnal swyddogaeth priddoedd o reoleiddio'r hinsawdd a gwella gallu priddoedd i addasu i bwysau o dan hinsawdd sy'n newid.

Nododd Adolygiad Tystiolaeth Pridd Llywodraeth Cymru (2022)¹ nifer o fygythiadau cyfredol i allu pridd i ddarparu'n effeithiol y gwasanaethau y dibynnwn arnynt ac eraill sy'n dod i'r amlwg. Ymhlith y bygythiadau presennol mae colli deunydd organig pridd, erydiad pridd, colli strwythur pridd a chwasgu, llai o fioamrywiaeth pridd a chylchredau maetholion pridd anghytwys. Mae bygythiadau allweddol yn dod i'r amlwg yn sgil newid yn yr hinsawdd a newid mewn rheolaeth amaethyddol, sy'n gysylltiedig ac fe ddisgwylir iddynt gynyddu'r pwysau ar briddoedd ymhellach.

Newid Rheolaeth Amaethyddol

Mae newid rheolaeth amaethyddol yn cyfeirio at newidiadau defnydd pridd a rheoli pridd o fewn amaethyddiaeth; er enghraifft, newid o ddefnyddiau pridd llai dwys (e.e. glaswelltir lled-naturiol) i ddefnyddiau pridd mwy dwys (e.e. â'r), neu newid arferion megis trin tir neu ddefnyddio gwrtaith. Dengys y dystiolaeth fod newidiadau tuag at ddwysáu amaethyddol yn arwain at effeithiau negyddol ar briodweddau a swyddogaethau pridd sylfaenol, er enghraifft storio carbon. Yn ogystal, gall newidiadau rheoli ddylanwadu ar yr hinsawdd, e.e. trwy gynyddu allyriadau nwyon tŷ gwydr. Mae angen ystyried yn ofalus wrth gynnig newid rheolaeth amaethyddol er mwyn sicrhau nad amherir ar swyddogaethau'r pridd a bod priddoedd yn cynnal eu gwydnwch heddiw ac i genedlaethau'r dyfodol.

1 Adolygiad o dystiolaeth pridd Cymru | LLYW.CYMRU

03

Beth yw ein gweledigaeth ar gyfer priddoedd amaethyddol?

Gweledigaeth

Priddoedd amaethyddol gwydn sy'n darparu swyddogaethau a gwasanaethau i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol, byd natur a hinsawdd drwy reolaeth a defnydd cynaliadwy.

04

Pam Datganiad Polisi Pridd Amaethyddol?



Ar hyn o bryd nid oes polisi pridd cyffredinol na rheoliad penodol ar gyfer gwarchod pridd yng Nghymru. Mae polisiâu ar waith sy'n berthnasol i briddoedd ond maent wedi'u hestyn ar hyd llawer o feysydd polisi ac ar y cyfan fe'u cyfyngir i swyddogaethau neu effeithiau penodol priddoedd. Mae hyn yn cyfyngu ar eu heffeithiolrwydd cyfunol i warchod priddoedd. Yn y datganiad polisi pridd hwn, ceir gweledigaeth gydlynol ac uchelgeisiau eang ar gyfer rheoli pridd yn gynaliadwy er mwyn llenwi'r bwlch hwn. Nid yw'n nodi mesurau polisi newydd nac yn cynnwys canllawiau manwl i ymarferwyr. Nid dogfen reoleiddiol mohoni.

Mae'r datganiad polisi pridd hwn yn canolbwyntio ar briddoedd amaethyddol gan eu bod yn cynrychioli o leiaf 80% o arwynebedd tir Cymru², ac mae eu rheolaeth yn uniongyrchol berthnasol i Ddeddf Amaethyddiaeth (Cymru), y Cynllun Ffermio Cynaliadwy a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yng Nghymru. Yr uchelgais yw adolygu'r datganiad hwn o bryd i'w gilydd ac ystyried pridd arall o dan ddefnyddiau eraill i'w gynnwys mewn diweddariadau yn y dyfodol.

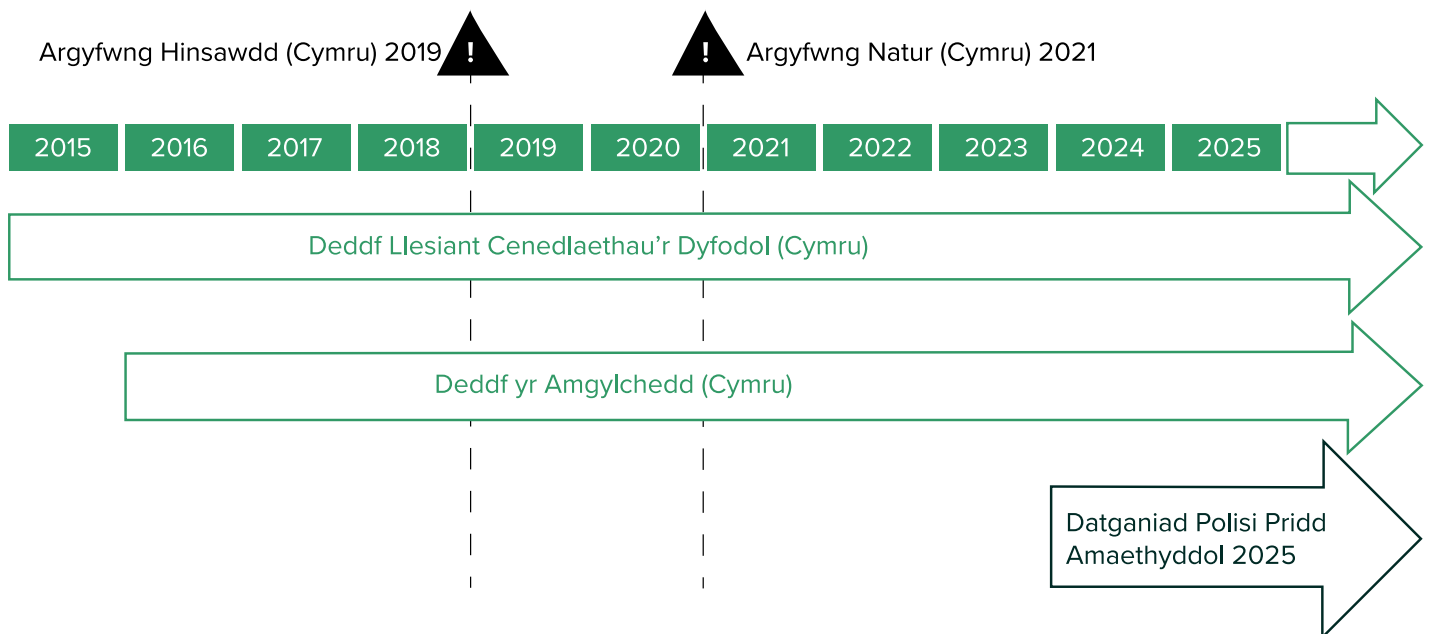
2 [Cyfoeth Naturiol Cymru/Datganiadau Ardal a ffermwyr, coedwigwyr a rheolwyr tir \(cyfoethnaturiol.cymru\)](#)



Y Tirlun Polisi Presennol

Mae Llywodraeth Cymru yn 'gwreiddio ein hymateb i'r argyfwng hinsawdd a natur ym mhopeth a wnawn'. Mae'r datganiad polisi pridd yn uniongyrchol berthnasol i fynd i'r afael â'r datganiadau cenedlaethol o Argyfyngau Hinsawdd (2019) a Natur (2021). Fframiwyd y datganiad o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015) a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016). Yn y rhain, hyrwyddir rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol (SMNR) i fynd i'r afael â'u dirywiad hirdymor, heb gyfaddawdu anghenion cenedlaethau'r dyfodol.

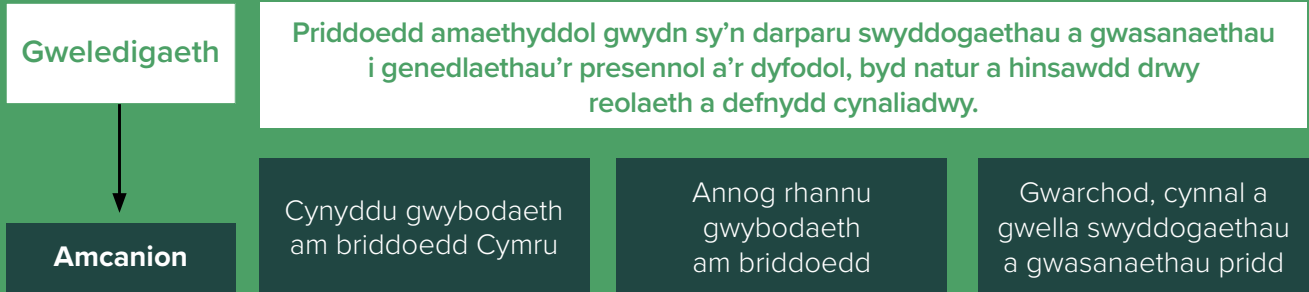
Ffigur 1:



I gael gwybodaeth fanylach am y cyd-destun polisi, gweler Ffigur Tirwedd Polisi ASPS sydd ar gael ar www.llyw.cymru/datganiad-polisi-pridd-amaethyddol.

05

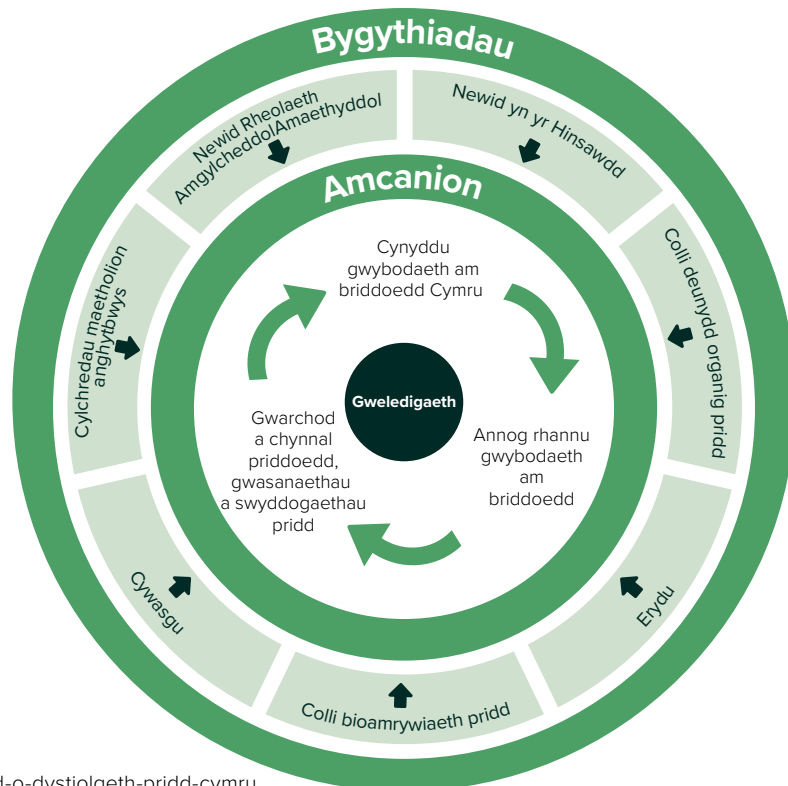
Sut byddwn ni'n symud tuag at ein gweledigaeth?



Datblygwyd y datganiad polisi pridd trwy adolygiad tystiolaeth helaeth³ ac ymgysylltu â rhanddeiliaid⁴.

Mae'r amcanion a nodir yn y datganiad hwn yn rhyng-gysylltiedig. Mae pob amcan yn bwysig ar gyfer amddiffyn rhag bygythiadau presennol a rhai sy'n dod i'r amlwg a chyflawni priddoedd amaethyddol gwydn ar gyfer cenedlaethau, natur a hinsawdd y presennol a'r dyfodol.

Ffigur 2:



³ www.llyw.cymru/adolygiad-o-dystiolaeth-pridd-cymru

⁴ Adroddiad Ymchwil Ymgysylltu â Ffermwyr a'r Adroddiad Adborth Rhanddeiliaid ar gael o www.llyw.cymru/datganiad-polisi-pridd-amaethyddol

Amcan 1: Cynyddu gwybodaeth am briddoedd Cymru

Hyrwyddo monitro pridd, ar raddfeydd lleol yn ogystal â chenedlaethol, er mwyn gwella dealltwriaeth o dueddiadau, bygythiadau a chyfleoedd i gyflawni priddoedd gwyn.

Mae pridd, defnydd tir a hinsawdd Cymru yn wahanol i'r rhan fwyaf o'r DU. Mae'r data presennol wedi rhoi cipolwg cenedlaethol pwysig ar sefyllfa bresennol priddoedd yng Nghymru (e.e. tuedd sefydlog mewn cynnwys deunydd organig pridd). Byddai casglu gwybodaeth fwy manwl a hirdymor am briddoedd Cymru yn helpu i olrhain tueddiadau, targedu ymyriadau, asesu effeithiolrwydd polisi ac arferion ar gyfer gwarchod priddoedd, a llunio dulliau gweithredu yn y dyfodol. Bydd llenwi'r bylchau mewn gwybodaeth a thystiolaeth hefyd yn bwysig yng ngoleuni'r heriau newydd y gallai priddoedd eu hwynebu o ganlyniad i newid yn yr hinsawdd.

Amlygodd ein gwaith ymgysylltu â ffermwyr bwysigrwydd casglu data ar raddfeydd cae a fferm, gan fod hyn yn fwyaf perthnasol i lywio ymyriadau ar lefel fferm. Roedd yr adborth hefyd yn dangos bod yn rhaid rhannu data mewn modd amserol, hygyrch ac ystyrlon i gefnogi gwaith rheoli pridd cynaliadwy'n effeithiol.

Amcan 2: Annog rhannu gwybodaeth am briddoedd

Hyrwyddo cyfnewid gwybodaeth yn effeithiol rhwng ffermwyr, rheolwyr tir, y rhai sy'n gwneud penderfyniadau, cynghorwyr ac ymchwilwyr, er mwyn galluogi'r penderfyniadau .

Mae ffermwyr Cymru wedi rheoli'r rhan fwyaf o'r pridd yng Nghymru ers cenedlaethau ac mae ganddynt ddealltwriaeth dda o'r hyn sydd o dan eu traed. Mae ganddynt wybodaeth hanfodol i'w rhannu a gallant hefyd elwa ar wybodaeth a chynghor o ystod o ffynonellau.

Yn ôl ein hymgysylltiad â ffermwyr, y ffordd fwyaf effeithiol o gyfnewid gwybodaeth yw rhannu profiad ymarferol a gwybodaeth ddiduedd o ansawdd mewn ffyrdd hygyrch. Gall hyn alluogi pawb i wneud penderfyniadau effeithiol i warchod a chynnal priddoedd amaethyddol, mewn polisi ac ymarfer. Bydd cyfnewid gwybodaeth yn effeithiol yn hanfodol i liniaru ac addasu i bwysau cynyddol mewn hinsawdd sy'n newid.



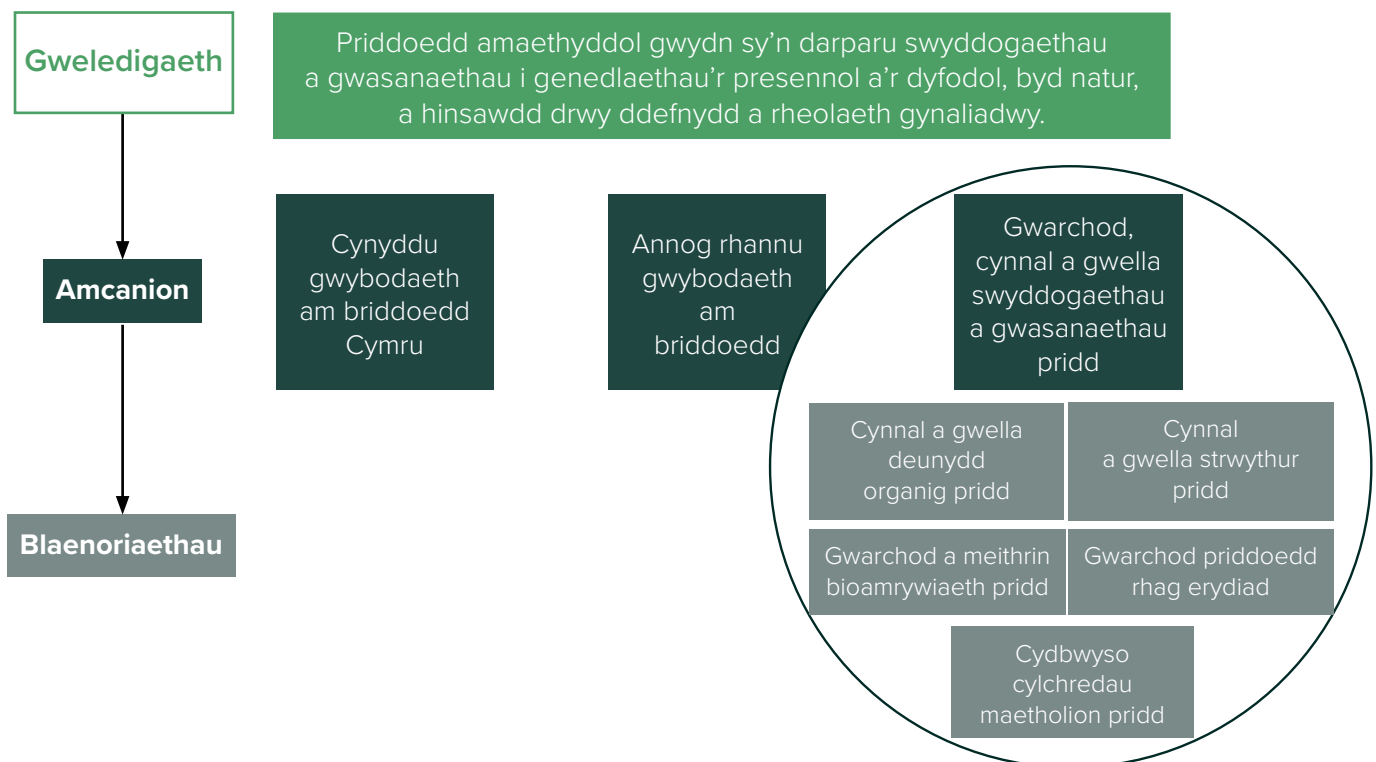
Amcan 3: Gwarchod, cynnal a gwella priddoedd, swyddogaethau a gwasanaethau pridd

- Gwarchod priddoedd a'u swyddogaethau rhag bygythiadau presennol a rhai sy'n dod i'r amlwg.
- Cynnal a gwella swyddogaethau a gwasanaethau pridd i sicrhau gwydnwch pridd yn y dyfodol.

Nodwyd pum blaenoriaeth ar gyfer yr amcan hwn o'r adolygiad tystiolaeth ac ymgysylltu â rhanddeiliaid. Am fod priddoedd a swyddogaethau pridd yn gymhleth ac yn rhyng-gysylltiedig, bydd gorgyffwrdd neu gyfaddawdau rhwng blaenoriaethau, a ffyrdd eraill o warchod, cynnal a gwella priddoedd nad ydynt wedi'u hamlygu.



Ffigur 3:



Dengys y tabl isod yr effeithiau cadarnhaol ar swyddogaethau pridd y gall pob un o'r blaenoriaethau a nodwyd eu cyflawni:

Tabl 1:
Blaenoriaeth i warchod, cynnal a gwella priddoedd amaethyddol Cymru

		Blaenoriaeth i amddiffyn, cynnal a gwella priddoedd				
		Cynnal a gwella deunydd organig pridd	Cydbwyso cylchredau maetholion	Gwarchod priddoedd rhag erydiad	Cynnal a gwella strwythur pridd	Gwarchod a meithrin bioamrywiaeth pridd
Swyddogaethau pridd a gefnogir	Cynhyrchu bwyd a biomas					
	Rheoleiddio cylchredau amgylcheddol					
	Cynefinoedd a bioamrywiaeth					
	Rheoleiddio llif ac ansawdd dŵr					
	Lliniaru ac addasu i'r newid yn yr hinsawdd					
	Diwylliannol a Hanesyddol					

Llawer o effaith

Effaith gymedrol (h.y. o bwys yn lleol)

Ychydig o effaith

Cynnal a gwella deunydd organig pridd

Cynnal y storau presennol o ddeunydd organig pridd, a'u cynyddu lle bo hynny'n briodol, trwy reoli pridd yn effeithiol.

Mae gan ddeunydd organig pridd nifer o fuddion i ffrwythlondeb pridd, bioamrywiaeth pridd, strwythur pridd, gallu pridd i ddal dŵr a dal carbon. Mae hefyd yn cynnwys cyfran fawr o garbon pridd (rhwng 50% a 60%). Yng Nghymru, mae lefelau deunydd organig pridd yn nodweddiadol uchel oherwydd graddau helaeth o bridd organig bras (mawn a phridd organo-fwynol) a thir a reolir o dan laswelltiroedd dwysedd isel. Mae angen ystyried yn ofalus wrth gynnig newid rheolaeth amaethyddol a allai arwain at golli deunydd organig pridd. Gall cynyddu'r storfa o ddeunydd organig lle cafodd ei ddi-hysbyddu fod yn fuddiol, ar yr amod bod hyn yn cael ei reoli mewn ffordd sy'n lleihau risgiau cronni maetholion a llygredd. Gall cynnal a chynyddu deunydd organig pridd hefyd gynyddu gwydnwch priddoedd rhag effeithiau newid yn yr hinsawdd.

Gwarchod priddoedd rhag erydiad

Gwarchod priddoedd rhag erydu drwy reolaeth briodol mewn ardaloedd sydd mewn perygl.

Mae'r rhan fwyaf o briddoedd Cymru o dan laswelltir parhaol, sy'n fuddiol i atal erydiad, os cânt eu rheoli'n briodol. Fodd bynnag, gall prosesau erydu fod yn lleol ac yn ddwys, gan arwain at fannau problemus lle gellir colli pridd sylweddol. Mae ardaloedd ar lethrau a phriddoedd tywodlyd/silt neu organig yn fwy tebygol o gael eu herydu gan ddŵr neu wynt. Disgwylir i'r cynnydd a ragwelir yn amllder a difrifoldeb digwyddiadau tywydd eithafol o ganlyniad i newid yn yr hinsawdd gynyddu risg erydiad pridd. Gall dewisiadau rheoli amaethyddol leihau perygl erydu, megis trwy leihau arwynebedd pridd agored. Mae lleihau erydu yn cynnig manteision lluosog i strwythur pridd, cynhyrchiant amaethyddol, ansawdd aer a dŵr, bioamrywiaeth pridd a rheoleiddio hinsawdd.



Cynnal a gwella strwythur pridd

Cynnal a gwella strwythur y pridd, gan ganolbwyntio ar leihau cywasgu pridd trwy reolaeth briodol yn ystod amodau gwlyb risg uchel.

Mae pridd amaethyddol mewn cyflwr strwythurol da yn caniatáu i ddŵr ddraenio, aer symud a thyfiant heb gyfyngiad gwreiddiau. Mae hyn yn cefnogi mwy o gynhyrchiant amaethyddol, manteisio mwy effeithlon ar faetholion, llai o lygredd dŵr a llifogydd, yn ogystal â chynyddu gwydnwch priddoedd rhag effeithiau newid yn yr hinsawdd (megis mwy o ddigwyddiadau tywydd eithafol).

Un bygythiad allweddol i strwythur pridd yw cywasgu pridd ac mae priddoedd gwlyb yn arbennig o agored i niwed. Mae risg uchel posibl o gywasgu ym mhriddoedd Cymru gan eu bod, ar y cyfan, yn wlyb am y rhan fwyaf o'r flwyddyn oherwydd athreiddedd araf a glawiad uchel, neu ddŵr daear uchel. Nododd ein hymgysylltiad fod cywasgu yn broblem allweddol i lawer o ffermwyr Cymru a bod angen rheolaeth amaethyddol ofalus yn ystod amodau gwlyb risg uchel. Er y gellir lleddfu cywasgu, gall hyn fod yn gostus, cymhleth a heriol, yn enwedig ar gyfer haenau islaw'r wyneb.

Gwarchod a meithrin bioamrywiaeth pridd

Gwarchod a meithrin bioamrywiaeth pridd trwy reolaeth briodol.

Pridd yw'r cynefin unigol mwyaf amrywiol sy'n cynnwys bron i 60% o'r bywyd ar y blaned. Cyfeiria bioamrywiaeth pridd at nifer ac amrywiaeth yr organebau, megis pryfed genwair a microbau, sy'n byw mewn pridd. Mae organebau pridd yn cynnal natur amlswyddogaethol ecosystemau tir i ailgylchu maetholion, cynhyrchu bwyd, storio carbon a chynnal cynefinoedd. Gan mai organebau pridd yw'r grym y tu ôl i'r rhan fwyaf o brosesau pridd, gall newidiadau mewn bioamrywiaeth pridd effeithio'n sylweddol ar swyddogaethau pridd. Prin yw'r dystiolaeth ar y tueddiadau mewn bioamrywiaeth pridd yng Nghymru, ond gall newidiadau ddigwydd oherwydd rheoli amaethyddol, colli deunydd organig, tywydd eithafol a llygredd pridd. Yn gyffredinol, mae bygythiad colledion i fioamrywiaeth pridd a'i swyddogaethau cysylltiedig yn llai ar y cyfan mewn systemau amaethyddol dwysedd isel o'u cymharu â rhai dwysedd uchel. Mae newid yn yr hinsawdd yn debygol o newid digonedd ac amrywiaeth organebau pridd, a'r rhyngweithio rhyngddynt a chyda phlanhigion.

Cydbwysu cylchredau maetholion pridd

Cydbwysu ailgylchu maetholion gan bridd i sicrhau bod swyddogaethau a gwasanaethau pridd yn cael eu darparu'n effeithiol.

Mae cylchredau maetholion yn disgrifio'r broses o storio, defnyddio, symud ac ailgylchu maetholion fel nitrogen a tablffosfforws yn yr amgylchedd. Yn ystod y prosesau hyn gellir trawsnewid maetholion yn ffurfiau sydd ar gael i blanhigion, eu cadw yn y pridd, neu eu colli i aer neu ddŵr. Mae cylchredau maetholion cytbwys yn darparu digon o faetholion i gyflawni swyddogaethau pridd a chynnal ffrwythlondeb pridd wrth leihau colledion i'r amgylchedd. Mae hyn yn fuddiol o ran effeithlonrwydd amaethyddol, ansawdd maethol bwyd, lleihau llygredd dŵr ac aer ac effeithiau hinsawdd.

Prin yw'r dystiolaeth o Gymru ond dengys tystiolaeth o bob rhan o'r DU fod gan y mwyafrif o briddoedd amaethyddol ormodedd o nitrogen a ffosfforws. Y prif beth sy'n aflonyddu ar gylchredau maetholion ar briddoedd amaethyddol yw llwytho maetholion. Er bod mewnbynnau maetholion yn bwysig mewn systemau ffermio ar gyfer cynnal cynhyrchiant, gall cronïad sy'n fwy nag anghenion y system achosi anghydbwysedd. Hefyd, gall newid rheolaeth amaethyddol, colli bioamrywiaeth pridd, erydiad, a newid yn yr hinsawdd aflonyddu ar gylchredau maetholion.



I gael gwybod rhagor am y ASPs:

- [Gwe-dudalen Priddoedd LIC](#)
- [Adolygiad o dystiolaeth pridd Cymru](#)
- [Adroddiad Ymchwil Ymgysylltu a Ffermwyr](#)
- [Adroddiad Ymgysylltu ac Adborth Rhanddeiliaid](#)
- [Ffigur Tirlun Polisi](#)